
ANVISNINGAR FÖR TRYGG LÄKEMEDELSBEHANDLING

NÄTVERKET FÖR
LÄKEMEDELSINFORMATION

LUOTETTAVAN
LÄÄKETIEDON
PUOLESTA
Lääkeinformaatioverkosto

Anvisningar för trygg läkemedelsbehandling

Denna handledning är sammanställd i arbetsgruppen ”Utveckling av läkemedelsinformation för läkemedelsanvändarna” inom Nationella nätverket för läkemedelsinformation.

Använder du läkemedel?

I så fall är den här handboken avsedd för dig.

Det finns mycket att tänka på då man använder läkemedel.

Handboken innehåller viktiga råd om hur du använder läkemedel på ett tryggt sätt.

Du har ordinerats ett läkemedel för att bota en sjukdom, förebygga en sjukdom eller lindra symtomen för en sjukdom.

Denna handledning informerar om den rätta och trygga användningen av läkemedel. Ett läkemedel hjälper endast när läkemedlet tas i rätt tid, i rätt mängd och på rätt sätt.

Fråga alltid råd från hälso- och sjukvården eller på apoteket om du är osäker.

Med hälso- och sjukvården avses till exempel hälsovårdscentralen och läkare och sjukskötare som arbetar där. Läkarna och farmaceuterna och provisorerna på apoteket är enligt lag skyldiga att ge råd om den rätta och trygga användningen av läkemedel.

Du observerar väl att dina läkemedel även kan vara kopplade till andra anvisningar som inte beskrivs i denna handledning.

23.12.2019 Det nationella nätverket för läkemedelsinformation

Sisällys

Del I: Trygg användning av läkemedel	4	12. Var hittar jag tillförlitlig information om mina läkemedel?	17
1. Hur gör jag för att delta i planeringen av min läkemedelsbehandling?	4		
2. Hur doserar jag mina läkemedel?	6	Del II: Läkemedelsersättningar och apoteksbesök	18
3. Får jag dela eller krossa mitt läkemedel?	9	1. Hur ersätts läkemedel?	18
4. Vilka hjälpmedel finns för att inta läkemedel?	10	2. Hur ofta kan man ta ut läkemedel med ersättning från apoteket?	18
4.1 Dosdispensering från apoteket	10	3. Vad betyder läkemedelstak?	19
5. Vad ska jag göra om jag glömmer att ta mitt läkemedel?	11	4. Vad betyder utbyte av läkemedel?	19
6. Vad ska jag göra om jag tar för mycket läkemedel?	11	5. Vilka uppgifter ser du på Mina Kanta -sidor?	20
7. Hur hjälper läkemedelslistan mig?	12	6. Hur kan du uträtta ärenden på apoteket för annans räkning?	20
7.1 Vad är en läkemedelslista?	12	7. Hur kan du besöka apoteket och Mina Kanta -sidan för en minderårig?	21
8. Hur kan jag kontrollera att läkemedelsbehandlingen lyckas?	14		
9. Hur och varför avbryts en läkemedelsbehandling?	15	Författarna	22
10. Hur förvarar jag mina läkemedel?	15	Länkar till olika källor som nämns i handboken	22
11. Hur ska jag kasta läkemedel som blivit för gamla och onödiga läkemedel?	16		

Del I: Trygg användning av läkemedel

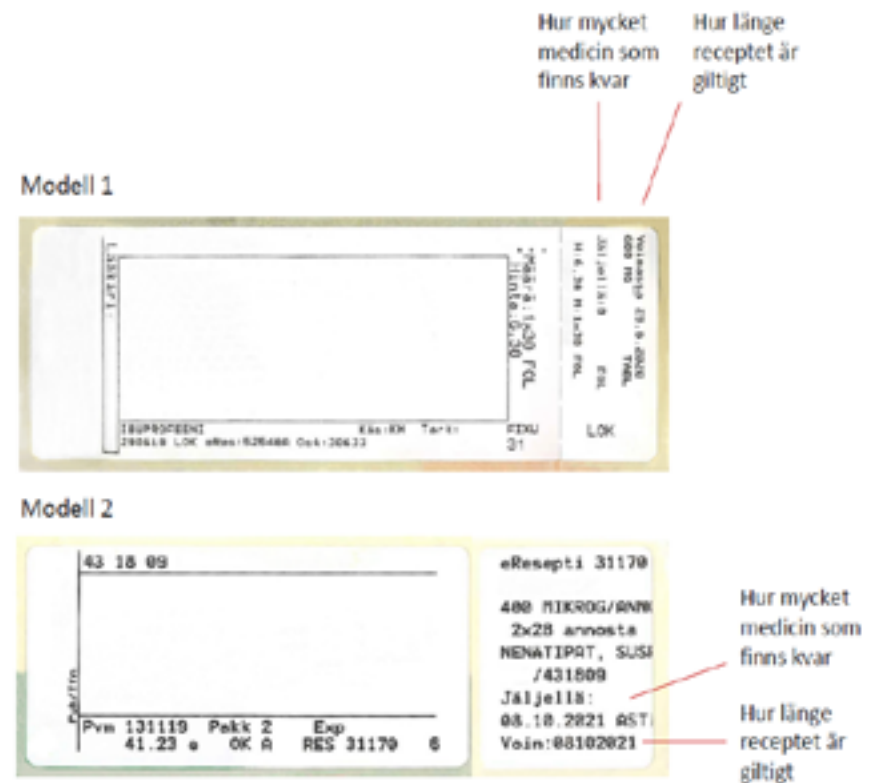
1. Hur gör jag för att delta i planeringen av min läkemedelsbehandling?

I läkemedelsbehandlingen deltar du, läkaren och apoteket gemensamt. Det är viktigt att du diskuterar med läkaren och på apoteket om dina läkemedel.

Du kan delta på följande sätt:

- Du planerar din läkemedelsbehandling tillsammans med läkaren.
- Du berättar om faktorer som påverkar valet av läkemedel, till exempel om läkemedelsallergier.
- Du berättar för din läkare om dina pengar inte räcker till läkemedel.
- Du kontrollerar att du vet varför, hur och när du ska ta läkemedlet.
- Du frågar om något är oklart.

Följ anvisningarna som du får av läkaren eller på apoteket.

Det finns läkemedel i många olika former.

De olika läkemedelsformerna är till exempel tabletter, droppar och salvor.

Varje läkemedelsform är kopplad till faktorer som måste beaktas vid användningen av läkemedlet.

Läs alltid i bipacksedeln om hur du ska ta ditt läkemedel innan du börjar använda läkemedlet.

Bipacksedeln är anvisningen som finns inne i läkemedelsförpackningen.

Spara bipacksedeln.

Om det är besvärligt att förvara den i läkemedelsförpackningen kan du förvara den till exempel i en mapp.

Bipacksedlarna hittar du även på webben

Du kan även be om ytterligare information på apoteket eller hälso- och sjukvården.

Exempel på olika läkemedelsformer:

- Tabletter
- Kapslar
- Tabletter som smälter i munnen (munsönderfallande tabletter)
- Läkemedelsplåster
- Läkemedel i flytande form
- Läkemedel som injiceras
- Läkemedel som inhaleras
- Ögondroppar och ögonsalvor
- Nässprayer
- Suppositorier och lavemang
- Läkemedelskrämer
- Örondroppar och öronsalvor
- Munsprayer

2. Hur doserar jag mina läkemedel?

Ta läkemedlet vid rätt tidpunkt.

- **En gång per dag:**

Ta läkemedlet en gång per dag och vid samma tidpunkt varje dag, till exempel på morgonen kl. 8.

- **2 gånger per dag:**

Ta läkemedlet med 12 timmars mellanrum det vill säga morgon och kväll.

- **3 gånger per dag:**

Ta läkemedlet med 8 timmars mellanrum det vill säga tidigt på morgonen, på dagen och sent på kvällen.

- **4 gånger per dag:**

Ta läkemedlet med 6 timmar mellanrum det vill säga tidigt på morgonen, på dagen, på kvällen och sent, precis före du går och lägger dig.

Tiden mellan intaget av läkemedel fördelas alltså jämt över hela dygnet (= 24 timmar). Om läkemedlet måste tas enligt anvisningen till exempel 3 gånger per dag, tas läkemedlet till exempel kl. 7:00, 15:00 och 23:00. Tiderna kan bytas ut så att de passar den egna dygnsrytmen.

Vanligtvis behöver man inte ta läkemedel på natten. Om du har ett läkemedel som ska tas flera gånger om dagen, diskutera med din läkare om när du ska ta läkemedlet.

Med en **läkemedelskur** avses att läkemedlet tas under en kort tid, till exempel antibiotika under en vecka.

Med en **regelbunden medicinering** avses att läkemedlet tas med regelbundna mellanrum, vanligtvis varje dag.

Exempelvis tas blodförtunnande läkemedel varje dag enligt läkarens anvisning.

En regelbunden medicinering är vanligtvis långvarig och kan pågå under hela livet.

Ett läkemedel som tas vid behov tas endast när det förekommer något symptom. Ett smärtstillande läkemedel tas till exempel när man har huvudvärk.

Fråga alltid din läkare, hur länge läkemedelsbehandlingen avses att pågå.

Läkemedlet kan tas på tom mage eller i samband med måltid.

På tom mage betyder att läkemedlet tas en timme före måltid eller två timmar efter måltid.

För att ta läkemedlet i samband med måltid är det tillräckligt med gröt eller en smörgås och saft.

Ta läkemedlet när du står eller sitter.
Drick alltid minst ett glas med vatten
när du tar läkemedlet.

Om du har svårt att svälja läkemedlet

- ska du försöka att svälja läkemedlet tillsammans med yoghurt, surmjölk eller saftsoppa, om det inte är förbjudet att äta samtidigt,
- dela läkemedlet om delning inte är förbjuden, fråga vid behov på apoteket om hjälpmedel eller en lösning som underlättar sväljandet,
- diskutera med din läkare, om det är möjligt att byta läkemedel.

3. Får jag dela eller krossa mitt läkemedel?

En tablett får delas,
om det finns en delningsskåra, alltså ett streck i mitten.
Kapslar får man vanligtvis varken dela eller krossa.

Det finns även tablett,
som inte får delas eller krossas.

Om man delar eller krossar dessa tablett,
kan det frigöras läkemedelssubstans från dem i en alltför stor
dos på en gång.

Läkemedlet kan även verka på fel ställe
i kroppen eller medföra biverkningar.

Läkemedelstablett som inte får delas eller krossas:

- långtidsverkande det vill säga depottablett och depotkapslar
- enterotablett och enterokapslar, alltså sådana som tas upp i tarmen
- resoriblett, alltså sådana som placeras under tungan

Du kan läsa i bipacksedeln
om ditt eget läkemedel får delas eller krossas.

Du kan även alltid fråga om råd
från hälso- och sjukvården eller på apoteket.

4. Vilka hjälpmedel finns för att inta läkemedel?

Intaget av läkemedel kan underlättas genom många olika befintliga hjälpmedel.

Hjälpmedlen är till exempel:

- en dosett, alltså ett doseringshjälpmedel
- tablett-delare
- tablettkrossare
- dropphjälp för ögondroppar
- hjälp för att öppna skruvlock och -korkar
- läkemedelspåminnare, även mobilapplikationer

En dosett.

Om du har många läkemedel, kan du använda ett doseringshjälpmedel, alltså dosett.

Läkemedlen i dosetten doseras till exempel för en vecka i taget. Dosetten är till bra hjälp även om du har svårt att komma ihåg att ta läkemedel. Lägg en lapp bredvid dosetten om de läkemedel som inte kan läggas i dosetten.

Du kan fråga mer om hjälpmedel på apoteket.

4.1 Dosdispensering från apoteket

Maskinell dosdispensering av läkemedel innebär att läkemedlen förpackas maskinellt i små påsar. I en påse finns de läkemedel som ska tas samtidigt.

Endast läkemedel som tas regelbundet är lämpliga för dosdispensering.

Dessa engångsdospåsar fås vanligtvis från apoteket i partier om två veckor.

Dospåsen är märkt med ditt namn, läkemedlens namn och styrkor samt tidpunkten för intag av läkemedlen.

Före dosdispenseringen inleds kontrollerar farmaceuten medicineringen. Farmaceuten kontrollerar att läkemedlen passar ihop och att de inte överlappar. Om man måste göra ändringar i läkemedlen utgående från kontrollen, diskuteras dessa med läkaren. Beslut om ändringar i läkemedelsbehandlingen görs alltid av en läkare.

Dosdispensering.

5. Vad ska jag göra om jag glömmer att ta mitt läkemedel?

Om du glömmer att ta ditt läkemedel vid rätt tidpunkt eller om du till exempel kräks upp det ska du kontrollera anvisningen i bipacksedeln. Du kan även fråga om råd på apoteket eller från hälso- och sjukvården.

6. Vad ska jag göra om jag tar för mycket läkemedel?

Om du tar för mycket läkemedel ska du se anvisningarna i bipacksedeln. Du kan även fråga om råd på apoteket, från hälso- och sjukvården eller giftinformationscentralen. Telefonnummer till giftinformationscentralen är 0800 147 111 (kostnadsfri). Giftinformationscentralen är alltid öppen. Du kan ringa dit när som helst, även på natten. Använd aldrig receptläkemedel som ordinerats åt en annan person. Ge heller aldrig dina receptläkemedel till någon annan.

7. Hur hjälper läkemedelslistan mig?

Läkemedelslistan är en aktuell lista på alla läkemedel som du använder. Läkemedelslistan är särskilt viktig om du använder många läkemedel.

Läkemedelslistan är även till hjälp när du diskuterar din behandling med vårdpersonal eller när din läkemedelsbehandling planeras.

Läkemedelslistan sparar även tid när de använda läkemedlen är kända.

En läkemedelsförteckning kan hjälpa dig och hälsovårdspersonalen med att till exempel

- hantera helheten för läkemedelsbehandlingen: du känner dina läkemedel och deras användningsändamål, när de skrivs i läkemedelslistan,
- identifiera överlappande medicinering,
- upptäcka läkemedel som inte passar ihop.

Alla egenvårdsläkemedel, läkemedel, näringstillskott och naturprodukter passar inte nödvändigtvis ihop med receptläkemedel eller med varandra.

7.1 Vad är en läkemedelslista?

En läkemedelslista är en lista över läkemedel som du använder.

I läkemedelslistan uppräknas

- receptläkemedel som ordinerats av en läkare
- egenvårdsläkemedel som fås från apoteket utan recept
- kosttillskott
- vaccinationer
- läkemedelsallergier.

Anteckna på läkemedelslistan namnet, dosen och användningsändamålet på varje läkemedel som du använder.

Läkemedelslistan kan finnas på papper eller den kan upprätthållas elektroniskt.

På internet och i appbutiken i mobilen finns underlag för en elektronisk läkemedelslista.

Du kan be från hälso- och sjukvården eller apoteket om underlag för en läkemedelslista.

Gör själv tillägg genom att skriva de receptläkemedel, egenvårdsläkemedel, kosttillskott och naturmedel som du använder.

Du kan be om hjälp från hälso- och sjukvården eller på apoteket

för att sammanställa läkemedelslistan.

Exempel:

- Egenvårdsläkemedel är till exempel smärtstillande läkemedel, läkemedel mot halsbränna, nässpray som minskar nästäppa och milda kortisonsalvor.
- Kosttillskott är till exempel alla kalktabletter och fiskleverpreparat.
- Kosttillskott är även till exempel preparat som tillverkas av äkta johannesört eller kinesiskt tempelträd. Dessa preparat kallas även ofta för naturprodukter.

Uppdatera läkemedelslistan alltid då det sker ändringar i din medicinering.

Ha alltid läkemedelsförteckningen med dig och visa den för hälsovårdspersonalen när du sköter ärenden på apoteket eller inom hälsovården.

Nimi:

Syntymäaika: Lääkityslistan päivämäärä:

Täytä taulukkoon kaikki käyttämäsi resepti- ja itsehoitolääkkeet sekä rohdokset ja ravintolisät. Päivitä tiedot aina, kun lääkitykseszäsi tapahtuu jokin muutos. Pyydä lääkäriltä merkitsemään ne myös potilaskertomukseesi.

Pidä lista aina mukana, jotta äkillisen sairakohtauksen tai tapaturman sattuessa terveydenhuoltohenkilöstö osaa hoitaa sinua asianmukaisella tavalla.

Lisää lomakkeita voi tulostaa osoitteesta: www.laakelhoidonpaiva.fi

Reseptisi voit katsoa osoitteesta www.omakanta.fi

Lääkkeen nimi ja vahvuus	Käyttötarkoitus	Annostelu	Lisätietoja / Lääkehoidon tavoitteet
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

8. Hur kan jag kontrollera att läkemedelsbehandlingen lyckas?

Ibland kan man känna själv att läkemedelsbehandlingen lyckas, när tillståndet förbättras eller symtomen blir lindrigare.

Ofta krävs dock olika typer av prover. Uppföljningen av att läkemedelsbehandlingen lyckas beror även på typen av sjukdom.

För att du ska veta om din läkemedelsbehandling lyckas ska du fråga din läkare om vilket målet är med din läkemedelsbehandling och vilka effekter som eftersträvas genom din läkemedelsbehandling.

Hur väl läkemedelsbehandlingen lyckas kan kontrolleras till exempel på följande sätt:

- symtomen blir lindrigare,
- resultaten från laboratorieproven blir bättre (exempelvis blodtrycket eller kolesterolvärdena i blod),
- anfällen minskar eller upphör.

Läkemedlet kan även medföra skadliga effekter eller det kan förekomma problem hemma med läkemedelsanvändningen.

Om läkemedlet inte hjälper, om du får biverkningar eller om du har problem med användningen av läkemedlen, kontakta hälso- och vårdcentralen eller apoteket.

Du kan be din läkare eller på apoteket om en helhetsbedömning av läkemedelsbehandlingen.

Då kontrolleras att de läkemedel som du använder

passar ihop och att du inte använder onödiga eller överlappande läkemedelsbehandlingar.

Beslut om eventuella förändringar i din läkemedelsbehandling fattas alltid i överenskommelse med din läkare.

Du kan även själv utvärdera om din läkemedelsbehandling lyckas med hjälp av blanketten [LOTTA - Bra läkemedelsbehandling](#).

9. Hur och varför avbryts en läkemedelsbehandling?

Det kan vara nödvändigt att överlägga att avsluta en läkemedelsbehandling av många olika skäl.

Dessa skäl är till exempel att symtomet botas, läkemedlet medför biverkningar eller att läkemedlet inte längre är till någon hjälp.

Användningen av vissa läkemedel kan avslutas direkt och helt. Det finns dock många läkemedel som måste avslutas gradvis. Dessa läkemedel kan medföra till exempel abstinensbesvär om de avslutas för plötsligt.

Avbryt aldrig användningen av ett läkemedel innan du diskuterat med läkaren.

Läkaren ger anvisningar om hur läkemedelsbehandlingen avslutas.

Om du undrar om läkemedlet är nödvändigt för dig, fråga läkaren.

Ibland kan läkaren föreslå att läkemedelsbehandlingen avslutas. Berätta för läkaren om något bekymrar dig gällande avslutandet av läkemedelsbehandlingen.

Följ ditt tillstånd efter att du avslutat läkemedelsbehandlingen.

10. Hur förvarar jag mina läkemedel?

Den korrekta förvaringen av läkemedel garanterar att effekten och säkerheten för läkemedlen bibehålls enda till den sista användningsdagen.

Anvisningar för förvaringen av läkemedlen finns på läkemedelsförpackningens sida och på bipacksedeln.

- Vanligtvis förvaras läkemedlen i rumstemperatur (18–25 °C).
- Vissa läkemedel ska förvaras i kylskåp (+2–+8°C).
- Om inga särskilda förvaringsanvisningar nämns på förpackningen och bipacksedeln, kan preparatet förvaras i rumstemperatur.

Det bästa förvaringsstället för läkemedlen är vanligtvis ett låst läkemedelsskåp till exempel i köket eller klädkammaren. Läkemedelsskåpet får inte placeras i fuktiga utrymmen. Fukt och värme kan minska läkemedlets effekt och säkerhet.

Ibland ska läkemedlet användas till exempel inom 4 veckor eller ett halvt år från att förpackningen öppnats. Då är det bra att anteckna datumet för öppnande på förpackningen.

Du kan fråga råd om förvaringen av ditt läkemedel på apoteket.

11. Hur ska jag kasta läkemedel som blivit för gamla och onödiga läkemedel?

Använd inte läkemedel som blivit för gamla.

På förpackningen står läkemedlets utgångsdatum.

Förpackningen kan till exempel vara märkt med "Utg. dat. 12-2022" eller "EXP 12-2022".

De betyder att du kan använda läkemedlet till och med utgången av december 2022.

Ta läkemedlen som blivit för gamla och läkemedel som inte har använts alltid till apoteket för destruktionshantering.

Läkemedlen är problemavfall och de kräver en särskild typ av destruktionshantering.

Läkemedel får inte slängas tillsammans med hushållsavfall. Lämna tillbaka kvicksilvertermometrar och läkemedel som innehåller jod separat från läkemedel.

Ta din giltiga medicin till ett apotek för avfallshantering.

12. Var hittar jag tillförlitlig information om mina läkemedel?

I nödsituationer kontakta alltid det allmänna nödnumret 112.

På förpackningen och bipacksedeln finns alltid information om läkemedlet.

Du kan alltid även fråga läkaren eller på apoteket om läkemedlet.

Du kan även fråga om läkemedlet på olika telefontjänster, där hälso- och sjukvårdspersonal svarar på frågor.

Dessa är till exempel:

- Universitetsapotekets läkemedelsrådgivning och kundtjänst där man kan ställa frågor angående läkemedel, per telefon (0300 20200, 0,69 e/min + pvm/mpm) eller i chatt (kostnadsfri)
- Tjänsten teratologisk information där man får information om användningen av läkemedel under graviditet (tel. 09 4717 6500, på vardagar klockan 9-12 med normalpris).

På internet finns också tillförlitlig information om läkemedel. Bra källor är till exempel:

- [Terveyskirjasto.fi](https://terveyskirjasto.fi) (på finska), där du hittar information om behandlingen av sjukdomar och om läkemedelsbehandling.

- [Patientversionerna av rekommendationerna God medicinsk praxis](#)
- [Apteekki.fi](https://apteekki.fi) (på finska), där du hittar råd för egenvård, information om läkemedelspriser och apotekstjänster samt ett underlag för sammanställningen av en läkemedelslista.
- [Kodin lääkeopas](https://kodinlaakeopas.fi) (på finska), där det finns information om läkemedelspreparat.
- https://www.kela.fi/web/sv/lakemedelsforetag_sokt-janst-for-lakemedel, där det finns information om läkemedelspriser och ersättningsstatus.
- [Fimea, Rätt användning av läkemedel](#), där det finns information om frågor i anknytning till rätt användning av läkemedel.
- [Webbplatsen för läkemedelsfostran](#), där det finns grundläggande information om läkemedel.
- [Läkemedelshuset i Hälsobyn](#), där det finns information om medicinering, rätt användning av läkemedel och problemsituationer.
- [Tunne lääkkeesi -Facebook sida](#), genom vilken det Nationella nätverket för läkemedelsinformation förmedlar information om läkemedel.

Del II: Läkemedelsersättningar och apoteksbesök

1. Hur ersätts läkemedel?

Vanligtvis får du FPA-ersättningen för ditt läkemedel redan på apoteket. Du kan få ersättning för läkemedel enligt olika ersättningsklasser. Läkemedlet kan ge rätt till grundersättning eller specialersättning.

Specialersättning kräver ett B-läkarutlåtande, som ska skickas till FPA. Grundersättning kräver inte något B-läkarutlåtande.

De olika ersättningsklasserna för läkemedel beskrivs på FPA:s webbplats. Du kan även fråga om dem på apoteket. Ta alltid med ditt FPA-kort eller patientanvisning till apoteket.

För läkemedelsersättningarna finns en initialsjälvrisk per kalenderår. År 2020 var den inledande självrisk 50 euro.

Du betalar alltså från och med början av året själv tills initialsjälvrisk på 50 euro är uppfylld. Först efter det får du läkemedelsersättning för läkemedel.

Initialsjälvrisk tillämpas från och med början av det år en person fyller 19 år.

Alla läkemedel omfattas inte av FPA:s ersättning. Du kan fråga om mer information om läkemedelsersättning på apoteket.

2. Hur ofta kan man ta ut läkemedel med ersättning från apoteket?

Du får högst en läkemedelsmängd från apoteket som räcker under 3 månader.

Det betyder en 90 dagars behandlingstid.

Utgående från doseringsanvisningen för ditt läkemedel beräknas hur många läkemedelsförpackningar som FPA ersätter på en gång.

Du får mer läkemedel från apoteket först efter att du använt preparatet som du köpte föregående gång nästan helt.

Tiden mellan köpen räknas på apoteket utgående från den doseringsanvisning som finns i receptet.

Du kan köpa läkemedel som ersätts

- tidigast 3 veckor före det föregående partiet tar slut när preparatet som köptes gången före är en mängd som motsvarar 3 månaders behandlingstid.
- tidigast 2 veckor före det föregående partiet tar slut när preparatet som köptes gången före är en mängd som motsvarar 2 månaders behandlingstid.
- 1 vecka före det föregående partiet tar slut när preparatet som köptes gången före är en mängd som motsvarar 1 månaders eller kortare behandlingstid.

3. Vad betyder läkemedelstak?

De ersatta läkemedelskostnaderna har en årlig självrisk, alltså ett så kallat läkemedelstak. 2020 var läkemedelstaket 577,66 euro. Initialsjälvrisk (50 euro) räknas med i läkemedelstaket.

När läkemedelstaket överstigs betalar du

under resten av året en självrisk på endast 2,50 euro för varje läkemedel som ska ersättas.

FPA följer att läkemedelstaket uppfylls.

När läkemedelstaket överstigs meddelar FPA detta till apoteket.

4. Vad betyder utbyte av läkemedel?

Apoteket har en skyldighet att berätta för dig om det finns ett billigare alternativ av läkemedlet.

Ditt samtycke krävs för utbyte av läkemedel.

Med ditt samtycke kan läkemedlet bytas till ett billigare motsvarande preparat.

Du har dock alltid en rättighet att neka utbyte av läkemedel.

Då betalar du den överstigande delen själv.

Den som ordinerar läkemedlet kan också neka utbyte av medicinska eller behandlingsrelaterade skäl.

Då ersätts du för läkemedlets hela pris.

Utbytet av läkemedel är tryggt.

Preparaten som kan bytas ut innehåller en lika stor mängd av samma läkemedel.

5. Vilka uppgifter ser du på Mina Kanta -sidor?

Mina Kanta -sidor är medborgarnas webbtjänst.

Där ser du vilka uppgifter som hälso- och sjukvården har registrerat om dig och dina läkemedel.

Du loggar in på tjänsten via webbplatsen Kanta-tjänster samt med adressen omakanta.fi.

På Mina Kanta-sidorna ser du

- recepten som ordinerats dig,
- anteckningar i anknytning till din behandling,
- laboratorie- och röntgenundersökningar,
- uppgifter om försörjningsberoende under 10 år.

På Mina Kanta-sidor

- kan du be om förnyat recept,
- spara ditt livstestamente och organdonationsvilja,
- ge samtycke till överlämnande av egna uppgifter eller förbjuda överlämnade,
- ge samtycke att överlämna receptinformation till ett annat apotek i ett europeiskt land,
- läsa din egen hälsoinformation.

Användningen av Mina Kanta-sidor kräver en finländsk personbeteckning och identifiering.

För identifieringen kan du använda

- nätbankskoder,
- mobilcertifikat,
- elektroniskt personkort

6. Hur kan du uträtta ärenden på apoteket för annans räkning?

En annan person kan ta ut dina läkemedel på apoteket.

Det går att uträtta ärenden för annans räkning om den andra personen har med sig patientanvisningen för ditt recept eller ditt FPA-kort.

Det går också om du har gett personen som tar ut läkemedlet en elektronisk fullmakt för apoteksbesök [Suomi.fi-webbtjänsten](https://suomi.fi/webbtjansten).

Den sökande måste veta vilket läkemedel han eller hon ska köpa. När den sökande uträttar ärenden med fullmakt måste han eller hon dessutom kunna din personbeteckning.

För behandling av andra ärenden på apoteket i anknytning till receptet krävs en elektronisk fullmakt för apoteksbesök, som har gjorts via [Suomi.fi-webbtjänsten](#).

Fullmakten kan även vara en ifylld och undertecknad Samtyckesblankett för recept.

Du får den på apoteket, hälsovårdscentralen eller FPA:s serviceställe.

Om du ger en annan person fullmakt kan han eller hon besöka apoteket

- och ordna med läkemedlen som du använder.
- be om att få en sammanfattning av läkemedlen som du använder.
- be att dina recept ogiltigförklaras när du inte behöver dem längre.
- be att dina recept förnyas.

7. Hur kan du besöka apoteket och Mina Kanta -sidan för en minderårig?

Minderårig barns vårdnadshavare sköter i apoteket och på hälsovårdscentralen alla frågor i anknytning till sitt barns recept.

En vårdnadshavare kan uträtta ärenden för sitt barn på Mina Kanta-sidorna.

Vårdnadshavaren registrerar sig på Mina Kanta-sidorna med sina egna koder.

I övre delen av sidan väljs länken Barnets uppgifter.

Därefter väljs det barn vars uppgifter man vill titta på.

Vårdnadshavaren kan agera på Mina Kanta-sidorna för ett barn enligt följande:

- titta på recept och hälsoinformation, som har registrerats på Mina Kanta-tjänsterna från och med 1 augusti 2016,
- be om förnyat recept,
- kvittera information som rör tjänsterna,
- ge [samtycke gällande Mina Kanta-tjänster](#).

Författarna

Denna handledning är sammanställd i arbetsgruppen ”Utveckling av läkemedelsinformation för läkemedelsanvändarna” inom Nationella nätverket för läkemedelsinformation.

Handledningen har sammanställts av:

- Katri Hämeen-Anttila, forsknings- och utvecklingschef
Säkerhets- och utvecklingscentret för
läkemedelsområdet Fimea
- Annika Koivisto, sakkunnigprovisor,
Finlands Apotekareförbund rf
- Tarja Pajunen, specialsakkunnig
SOSTE Finlands social och hälsa rf
- Heidi Suolanko, närståendevårdare, erfarenhetsexpert inom närståendevård
Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry
- Hannu Koivula, erfarenhetsexpert inom närståendevård
Pääkaupunkiseudun omaishoitajat ry

Länkar till olika källor som nämns i handboken

- Checklisten för en lyckad läkemedelsbehandling. Med hjälp av åtta frågor kan du försäkra dig om att din läkemedelsbehandling är i skick (på finska): https://www.fimea.fi/documents/160140/762468/Lotta_kyselylomake_FINAL.pdf
- Finska Läkarsällskapets hälsobibliotek Terveyskirjasto, som upprätthålls av Duodecim och som innehåller information om behandlingen av sjukdomar och läkemedelsbehandlingar: www.terveyskirjasto.fi
- Finska Läkaresällskapets rekommendationer för God medicinsk praxis avsedda för patienter: <https://www.kaypahoito.fi/sv/for-patienter>
- Finlands Apotekareförbunds portal som innehåller råd för egenvård, information om läkemedlens priser och apotekstjänster samt ett formulär för upprättande av en läkemedelsförteckning: www.apteekki.fi
- Läkemedelsguiden Terveyskirjasto, som upprätthålls av Läkemedelscentralen och som innehåller informa-

tion om läkemedelspreparat: https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_teos=far

- FPA:s webbplats, som innehåller information om ersättningen av läkemedel: www.kela.fi/laakkeet
- FPA:s läkemedelssökning, med hjälp av vilken man kan söka information om läkemedlens priser och ersättningen av dem: www.kela.fi/laakehaku
- Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimeas webbplats för medborgare med information om hur man använder läkemedel på rätt sätt: www.fimea.fi/kansalaisenlaaketieto
- Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimeas webbplats för läkemedelsfostran, som innehåller grundläggande information om läkemedel: www.laakekasvatus.fi
- Läkemedelshuset på webbplatsen Hälsoby, som utvecklats av Finlands universitetssjukvårdsdistrikt och

som ger information om medicinering, svarar på frågor om en korrekt användning av läkemedel och om problemsituationer: <https://www.terveyskyla.fi/laaketalo/sv>

- Net nationella läkemedelsinformationsnätverkets Facebook-sida Känn dina läkemedel, via vilken det förmedlas information om läkemedel: <https://www.facebook.com/tunnelaakkeesi/>
- Webbplatsen Suomi.fi, via vilken det kan ges en elektronisk fullmakt för skötseln av ärenden på apoteket: <https://www.suomi.fi/fullmakter>
- Kanta- tjänsternas webbplats, via vilken man kan ge ett samtycke som gäller Kanta-tjänsterna: <https://www.kanta.fi/sv/patientens-rattigheter>